

Prva ljubezen.

Spisal Alfonz Pirc.

Prijatelj moj Ivan nas je povabil svoje prijatelje in znanee no-
coj na večerjo v slovo od dozdanjega samskega stanú. Našel
si je družico za življenje in drugi dan se je hotel ž njo po-
ročiti. — Odšli so že vsi in samó jaz, najstarejši in najboljši njegovih
prijateljev, mudil sem se še pri njem.

»Ostani še nekoliko časa tù! Pri kozarci vina se pomeniva še to
in óno in spomniva marsičesar iz minolih dnij,« ogovori me Ivan, ko
sem hotel oditi tudi jaz.

Rad sem ostal. Govorila sva o marsičem in prišla je govorica
tudi na ljubezen. Kaj je tudi naravneje na predvečer pred poroko!

»No, ali si bil že kdaj prej v kako deklico resno zaljubljen, predno
si spoznal svojo izvoljeno?« vprašam ga jaz šaljivo.

»Saj veš, kako je moški rod potreben ljubezni, kako hrepení po
nji vsak količkaj blag človek, kdor ni že vsa svoja boljša čutila izgubil
v boji za vsakdanji kruh in sploh v življenja pusti suhoparnosti. Morda
tudi, da sem jaz kak posebnéž; ali lahko Ti rečem, prijatelj, da sem
ljubil že več deklet. Ne misli, da sem kak Don Juan, in zanimalo bi Te
pač malo, ko bi Ti hotel o vsaki svoji boginji pripovedovati, ali ven-
dar, če se Ti ne zdim prepust, povem Ti o prvi svoji ljubezni.«

»Izvrstno! Le povej mi, jaz Te prav rad poslušam,« hitel sem
mu zagotavljati.

Sédel sem v mehki fotélj, zapalil si smodko in jel proti stropu
izpuščati modre dimove oblačke.

Ivan mi začne blizu tako-le pripovedovati:

Imel sem dobrih osemnajst let in zdelal sem s precěj dobrim vspe-
hom maturo. Oče moj je bil zadovoljen z menoj in ko je prebral moje
izpričevalo, rekel mi je:

»Če Ti je všeč, pa greš lahko letošnje počitnice k svojemu strijcu
v Zagreb. Ravno danes mi piše pismo, v katerem Te vabi.«

Kdo je bil veselejši od mene? Še tisti dan mi je pripravila skrbna
moja mati vse skupaj, kar bi potreboval za dva meseca, in prihodnje
jutro sem sedél v kupeji in drdral po železni cesti proti hrvaški me-
tropoli.

Nečem Ti popisovati, kako mi je dopadel Zagreb; saj sam po-
znaš to lepo mesto. Moj strijc je trgovec in v opravkih svojih se je

večkrat vozil sem ali tja in vsakikrat sem bil vesel, kadar me je povabil, naj grem ž njim.

Nekega dné sva šla v Sisek. Bil je v trgovski zvezi z nekim židom Samuelom Kornom. Že na poti mi je pravil strijc, da navzlic temu, da je Korn žid, sta prav dobra prijatelja. Hvalil mi je njegovo poštenost in vestnost, njegovo gostoljubje in njegovo prijaznost.

Pozno v noč sva šele dospela v Sisek. Opravki, zaradi katerih je strijc prišel sem, zadržavati so ga imeli več dnij in tudi v okolici Siska hotel je zajedno s tem ali onim trgovskim prijateljem govoriti in ga obiskati. Pred tednom dnij, rekla sva doma, naju ne bode nazaj.

Naseliva se v hôtelu.

Bolan sem bil nekoliko, bolela me je namreč zeló hudó glava in nisem mogel tedaj s strijcem drugo jutro h gospodu Kornu.

Zeló dolgočasno mi je bilo doma in hotel sem že navzlic svoji bolni glavi iti si mesto ogledat. Kar se ustavi pred gostilno kočija in častit starček s sivo brado stopi z mojim strijcem iž nje.

Prideta k meni v sobo. V čisti hrvaščini pozdravi me prijazno starček in me vpraša, če bom mogel iti sam po stópnica, kajti da bi netják njegovega prijatelja bolan ležal v gostilni, tega on ne more dovoliti. Tudi strijca mojega je preprosil, da se za tukajšnjega bivanja naseli v njegovi hiši.

Kornova hiša je jedna najlepših v Sisku. Družina Kornova je štela razven gospodarja samó še ženo njegovo in hčerko Rebeko.

Kako prijazno so naju vsprejeli, ne morem Ti dopovedati. Mati Kornovka pač ni govorila najlepše hrvaščine, ali bila je zelo dobra in prijazna starka.

Kako lepa deva pa je bila Rebeka, preslabe so moje besede, da bi Ti jo popisal. Bila je prava orijentalška lepota. Zamolke polti, klasično-lepega obraza, velikih temnih očij, črnih krasnih las, visoke rasti in — ali jaz Ti je ne morem opisati.

Zeló mlada je še bila, ali njena lepota je bila že popolnoma razvita.

Ko sem jo ugledal in ko se mi je nasmijala s svojimi rubinastimi ustnicami, da so izza njih zalesketali beli zobki in ko je uprla náme svoje oči, zarudel sem se, bil sem nem in osupnel. Neka sladka, prej nepoznana groza mi je pretresla život, ko mi je podala gladko svojo ročico.

Nedorasel mladič nisem bil navajen ženske družčine; ni mi treba tedaj praviti, da sem jo prav okorno pozdravil. Smijala se mi je in

mi rekla, da bodeva gotovo kmalu prijatelja in kako se že veselí, da bode z menoj mogla letati po vrtu.

»Rebeka, kaj ne vidiš, da je mladi gospod bolan,« oglasi se zdaj nje oče, »pelji ga v gorenjo sobo, naj leže na divan in ohladke mu polagaj na čelo, da mu mine glavobol.«

Kakor se je poprej veselo in poredno smijala, postala je zdaj vsa resna in skrbna. Prijela me je pod pozduho in me peljala, kakor ji je velel oče.

Sto let bi bil rad bolan in trpel najhujše bolezni, če bi imel tako strežnico. Dasiravno sem ji zatrjeval, da me ne boli skoro nič več glava, leči sem moral vendar na divan, sedla je poleg mene na stol in mi devala ohladke na čelo.

V pol ure sva si bila taka prijatelja, kakor bi se bila poznala od nekdej. Pravila sva si drug drugemu svoje mladostne izkušnje in se smijala. Mene je popolnoma nehala boleti glava. Vrgel sem stráni ohladek in hitela sva doli na vrt.

Prehitro nama je minil teden. O ljubezni nisva ves čas nič govorila ali vendar sva bila drug v družega zaljubljena in — bila sva srečna.

Zadnji večer sva sedela skupaj na vrtu o mraku. O najnavadnejših stvaréh sva govorila, zdajci mi pade Rebeka okoli vratu, solze ji zalijó oči, objema me in poljubljuje. Vsa srečna sva bila, ko sva si dopovedala, da se ljubiva.

»Ti ne smeš iti od mene, Ti moraš tù ostati, če me res ljubiš,« reče mi ona.

Rad bi bil gotovo ostal, a nisem mogel. Oba sva se jokala drugo jutro, ko sva se morala ločiti. Srcé mi je hotelo počí, ko sem njo videl vso objokano.

»Glej, glej, kako se imata rada otroka,« reče stari Korn, »in kako jima je ločitev težka.«

Poljubila sva se in nikdo si ni nič hudega ali slabega mislil, saj sva bila še skoro oba otroka in pošepnil sem ji pri tej priliki na uho, da se kmalu vidiva ter da pišem takoj, ko pridem v Zagreb.

Ves nesrečen sem bil zdaj. Vedno sem mislil le na Rebeko, pisal ji in dobival od nje dolga, dolga pisma; začel sem v sonetih in gazelah opevati njeno lepoto in najino ljubezen in Bog vé, počel sem vse druge neumnosti, katere počenja vsak v prvi svoji mladeniški ljubezni. Neumni, a vendar tako srečni čas!

Kak teden sem menda tako preživel. Obledel sem in nič se mi ni ljubilo, le po nji je želelo mlado moje srcé. Tudi ona mi je pisala v svojih pismih, kako hrepeni po meni.

Strijc je menda vedel, kaj se godi v meni, a zmenil se ni dosti za to, misleč si, da mi bode že minila ta nespamet. Nekega jutra pride k meni v sobo in mi reče, če hočem iti ž njim, ne vem že več, kam da je hotel iti, in da izostaneva dva dni. Ležal sem še v postelji, zahvalil sem se mu tedaj in mu rekel, da sem bolan.

Šel je tedaj sam.

Dolgo me ni trpelo več ležati. Zdajci mi šine misel v glavo, da da bi se peljal v Sisek — k Rebeki.

Nisem se dolgo premišljal, vstal sem, rekel nisem nikomur v hiši, da grem in bil sem še tisto dopoldne pri nji.

V hišo se nisem upal kar naravnost iti, temveč šel sem od zadaj noter in prišel na vrt, kateri mi je bil dobro znan. Počasi sem se splazil k lopi, v kateri sva že večkrat sedela z Rebeko, in glej, tudi danes je bila notri sama. Kar vzkliknila je od samega veselja. Sédeva na klop, objemava se in poljubujeva ter pozabiva ves ostali svet. Potem šele ji povem, kako sem prišel v Sisek in da strijc o tem nič ne ve. Povedala mi je, da tudi njenega očeta ni doma in da najbrž izostane nekaj dnij.

Pelje me k materi, katera je mislila, da sem prišel z dovoljenjem svojega strijca.

Dva dni me ni nikdo pogrešal v Zagrebu. Teta in vsi drugi so mislili, da sem šel s strijcem.

Midva z Rebeko sva bila zopet vsa srečna, vedno sva bila skupaj, gledala se drug družega in sanjara o svoji ljubezni. Poljubovala sva se — in kako strastno, kako sladko, je znala ljubiti lepa Židinja!

Tri dni je trajala najina sreča.

Sedeli smo ravno pri večerji, mati Kornovka, Rebeka in jaz, kar stopi v sobo strijc moj. Šele tedaj sem se zopet njega domislil. Zbal sem se ga in jo hotel popihati iz sobe, a vendar sem obsedel. Mati Kornovka ga povabi, naj prisede, in mu pové, da gospodarja ni doma. Strijc se je delal, kakor da bi ne bil prišel zaradi mene, obžaloval je, da gospoda ni doma in rekel, da se jutri odpelje z menoj, ker ne utegne čakati Korna. Po večerji smo šli kmalu spat, samó strijc moj je ostal še pri gospodinji in rekel, da mora še nekaj ž njo govoriti.

Midva z Rebeko sva šla še nekoliko na vrt. V velikih skrbéh bila sva oba. Prav dobro se spominjam, da sem ves resen svoji ljubici zatrjeval, da je ne pustim in če bi moral ž njo Bog védi kam bežati. Da je bila tudi ona popolnoma mojih mislij, umevno je samó ob sebi.

Nisva še dolgo sedela, kar zaslišiva, da mati kliče Rebeko in tudi strijčeve težke korake sem slišal po hodniku. Poljubil sem jo še

in hitela je k materi. Tudi jaz sem šel v svojo sobo, kjer je že čakal strijc.

»Fant, kaj pa misliš?! Nisem Te imel za tako nespametnega, da bi napravil tako neumnost. Kaj boš ti mladič mlečnih zob že za dekleti gledal? Jutri pojdeš z menoj v Zagreb in ako me ne ubogaš, pošljem te k očetu v Ljubljano.«

Odgovoril mu nisem ni besedice na to. Sedel sem za mizo in bridko jokal. Strijcu je bilo že menda žal, da je bil tako trd z menoj. Stopi k meni in me z mehкими besedami prosi, naj grem spat. Sam me je moral spraviti v posteljo, kakor otroka.

Kaj se je z Rebeko zgodilo, ne vem. Drugo jutro zgodaj sva se odpeljala s strijcem in ni mi bilo dovoljeno videti Rebeko.

Prišla sva v Zagreb. Jaz nisem imel nobene svoje volje več. Govoril nisem z nikomer in maral nisem za nobenega, le teta me je tolažila, vzela mi je, kakor dobra mati vročo glavo v naročaj in mi gladila lase.

Zvečer sem legel v posteljo in potem sem zbolel. Visel sem dolgo med življenjem in smrtjo in le dobra in skrbna postrežba in mladeniška moja moč mi je pomagala da, sem okreval.

Ko sem po dolgi bolezni zopet vstal in šel na sveži zrak, zdelo se mi je, kakor da bi se mi bilo vse le sanjalo. Jesen je bila in kakor je legla neka melanhólija na vso naravo, tako je bilo tudi v mojem srci.

Ne dolgo na to sem odšel domóv. Kmalu je bilo treba oditi na univerzo. Večkrat sem mislil in sanjal o svoji Rebeki, domislil sem se marsikrat njenih poljubov, a pozneje pozabil skoro tudi celó téh.

Bil sem že nekoliko let na Dunaji, ko me povabi zopet moj strijc, naj pridem k njemu v Zagreb.

Ni po Rebeki, ni po Kornovi družini nisem vprašal nikogar. Peljala sva se zopet nekega dne s strijcem v Sisek. Nek čuden čut se me je polotil; spomnil sem se ravno te poti pred nekoliko leti in mislil, živi li še Rebeka, misli li kaj náme, me li ni že davno pozabila?

V Sisku šele mi je povedal strijc, da je Samuel Korn umrl, njegova hči pa, da se je omožila z bogatim Židom v Pešto in da je tudi njena mati šla ž njo.

Vprašal me je potem še smeje, se li še spominjam lepe Rebeke. Odgovoril mu nisem ničesar in tudi strijc je molčal, ker je vedel, kako globoko se mi je usadila v moje mladostno srce óna ljubezen. —

»To je moja prva ljubezen!« sklene prijatelj Ivan svoje pripovedovanje. »Minila je in pozabljena je!« —

»In kaj bi Tvoja bodoča soproga rekla, ko bi Te slišala tako-le pripovedovati?« rečem Ivanu, ko sva nekaj časa molčala.

»Moja Ida je pametna. Ona mene ljubi in jaz njo, ne morda tako mladostno-strastno, kakor sem ljubil Rebeko, toda z óno moško ljubeznijo, katero si pridobiš samó tedaj, ako si že ukusil ljubezen. — Z današnjim dnevem dajem slovo samstvu in njega prostosti. Dobro vem, da sem z zakonom prevzel skrbi in — neki jarem,« odgovori mi prijatelj skoro nekako preslovesno.

»Daj Bog, da bi bile skrbi lahke in jarem sladák!« rečem mu patetično in se poslovim od njega.

Najnovejši slikani rimski grobi na Krškem polji.

Neviodunum, nekdanje rimsko mesto (municipij) na Krškem polji, stalo je po sodbi zgodovinarjev in starinskih preiskovalcev tam, kjer je dandanes vas Drnovo, ter se razprostiralo kakih 1800 metrov na široko proti vasi Brêge. Tisti čas je tekla tod mimo po sledu njene struge še Sava, dandanes pa je ta prostor kake 3 kilometre od nje oddaljen. Vsled tega, sklepajo zgodovinarji, moral je biti »Neviodunum« tudi važno brodarsko mesto.

Na tem kraji izkopavajo starinski strokovnjaki že mnogo let starinske reči. V začetku so iskali največ v starem mestnem zidovji rimskih denarjev, katerih se je tudi našlo jako veliko. Pozneje šele so prišli na njivah do rimskih grobov ob starih rimskih cestah, držecih iz Nevioduna na štiri strani, in sicer proti sedANJI Véliki vasi, Krški vasi, Št. Jarneju in Cirkljemu; kajti Rimljani so imeli navado, svoje mrtvece ob cestah pokopavati. Tu so se našle razne posode (urne) in sicer najlepše, kar jih ima ljubljanski muzej iz Kranjske, in druge različne manjše reči, kakor vrči, lončki, svetilnice, stekleničice za solze, korale, igle (fibulae); svedri, meči, ključi in drugo orodje od broná. Te reči so posebno dobro ohranjene v prstenih grobéh. V najnovejšem času pa so se izkopali tudi drugi znameniti grobi. Znani grobokop gosp. Pečnik iz Krškega odkril je sam več stotin grobov. Od téh je bila večina zloženih od kamenitih plošč ali opek, nekaj je bilo zidanih od lomljenega kamena v podobi velike kmetske pečí, dva pa sta bila zidana od celega kamena.